

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

Qvæst. V. Vtrum sint possibles plures Angeli intra eandem speciem
infimam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

Ad 7. Patet satis ex dictis supra toto art. 3. efficaci namque ratione conclusum ibi est, dari ex natura ipsa rei terminum ultimum in serie substantiarum intellectualium existentium, & potentium conaturaliter existere in hoc vniuerso, quicquid sit de possibilitate absoluta substantiarum intellectualium perfectiorum, & perfectiorum sine vilo limite, ac termino, quatenus possibile similiter est aliud, atque aliud vniuersum perfectius sine vilo limite, ac termino. Profecto sicut collectio rerum sublunarium existens de facto postulat intrinsecè supremum cæleste corpus tantæ determinatæ amplitudinis, quanta est de facto; atque oppositum per absurdum diceretur; & nihilominus est absolute possibile corpus maioris amplitudinis, & capacitatis, quam quod est amplissimum, & capacissimum de facto, quia possibilia sunt absolute corpora sublunaria diuersæ rationis, maiorisque perfectionis, & molis: Ita etiam in eundem proportionaliter modum est possibilis absolute substantia intellectualis perfectior quam quæ est perfectissima de facto, & tamen hæc exigitur determinatè ab hoc vniuerso, eidemque debetur ex natura rei, tanquam suprema, nec oppositum quantum quidem conuenire mihi licet, absolute absurde dici potest.

QVÆSTIO V.

Vtrum sint posibles plures Angeli intra eandem speciem infimam.

IDENTVR non esse posibles 1. quia distinctio specifica desumitur ex forma, & pure individualis ex materia, quæ est vnicum individuationis principium, ex Philos. 5. Metaph. tex. 42. vbi dicit: *Ea sunt vnum numero, quorum est materia vna.* Ex lib. 7. text. 28. *Formam in his carnibus, atque ossibus, dicit, esse Socratem, & Calliam, & iterum text. 25. Singulare ex vltima materia, iam Socrates est.* Idem principium tradit D. Thom. in ista questione 50. art. 4. & capite 2. de ente, & essentia, atque alibi sæpè. Angeli autem sunt prorsus expertes materia, vt dictum est. Repugnat igitur in Angelis distinctio pure individualis sub eadem specie infima.

2. Ex prædicto principio probat idem Philosophus 12. Metaph. tex. 149. primum motorem non posse esse nisi vnum numero, quia est expert materia, & similiter 1. de cælo cap. 9. probat, non posse esse alium mundum, quia hic mundus totam materiam rerum naturalium complectitur. Ergo vbi non datur materia, nec eius diuersitas, multiplicitas pure individualis dari nequaquam potest. Alioquin dicendus esset Philosophus ineptè argumentatus esse.

3. Intellectus apprehendens substantiam corpoream præscindendo à loco, & tempore, & aliis dependentibus à materia signata, eiusque proprietatibus, eo ipso abstrahit rationem communem corporis, & reducit ad vnitatem omnia corpora, quæ sunt inter se distincta realiter à parte rei. Qua de causa dicit D. Thomas quæst. disp. de spiritual. creatur. a. 8. initio. impossibile esse etiam fingere, quod sint plures Angeli vnius infimæ speciei. Quia si quidem rediguntur ad simplicem vnitatem ipsa etiam materialia, quæ sunt in se multiplicia, & individualiter distincta, cum primum abstrahuntur per intellectum à conditionibus,

& accidentibus propriis materia, multo magis necesse est, vt quæ carent materia, & consequenter omnibus conditionibus, & proprietatibus materia, tum in se realiter, tum etiam in intellectu, gaudeant eadem vnitatis ratione, tum in se, tum etiam in intellectu; ita vt ne apprehendere quidem possibile sit Angelos penitus immateriales, simulque pure individualiter distinctos. Alioquin enim non sufficeret ad abstractionem vniuersalem præcilio intellectus à proprietatibus, seu accidentibus propriis materia.

4. Ordo, qui inest rebus omnibus vniuersi est præcipuum, & maximum bonum ipsarum eisdem intrinsecum, vnde necesse est, vt mutus ordo rerum perfectiorum sit perfectior. Ordo autem per se est perfectior, quam ordo per accidens. Quia in omnibus vniuersaliter præeminet, quod est per se, ei quod est per accidens. Cum ergo ordo eorum quæ distinguuntur specie, sit ordo per se, quæ verò sunt eiusdem infimæ speciei ordinentur per accidens, vt potè indifferenter, vt quodlibet eorum occupet locum, & subeat munus alterius; manifestum est, Angelis qui sunt potissima, & nobilissima pars vniuersi, conuenire ordinem qui fundatur in distinctione specifica, eisdemque repugnare ordinem, qui est possibilis in eis, quæ pure individualiter inter se differunt. Confirmatur, quia in rebus quoque corporalibus perspicitur hoc discrimen, vt quæ sunt ignobiliores, multiplicentur intra eandem speciem, ideoque ordinentur per accidens inter se, vt apparet in omnibus sublunariis, quæ verò sunt præstantiores non multiplicentur intra eandem speciem, ideoque ordinentur inuicem per se, vt apparet in sole, luna, aliisque omnibus corporibus cælestibus. Multo igitur magis necesse est hoc ipsum dicere de Angelis, quæ sunt suprema simpliciter, atque optima pars vniuersi creati.

5. Quo aliquid est maioris perfectionis, eo est maioris sufficientiæ in se, & respectu aliorum, vt apparet consideranti extrema summa, & infima perfectionis rerum omnium. Deus enim, qui est summè, ac infinite perfectus, sufficit sibi se solo, habetque præterea plenitudinem sufficientiæ respectu aliorum omnium. Res autem corruptibiles vsque adeo sunt insufficientes & sibi, & aliis, vt ad conseruationem sui indigeant pluribus à se distinctis, similiterque indigeant multiplicatione cuiusque speciei per plura individua, vt congruenter inseruiant vniuerso. Ergo Angeli, qui sunt medij inter Deum, & res materiales, habent quidem minorem sufficientiam, quam Deus, proptereaque multiplicari possunt intra idem genus per plures species: habent tamen sufficientiam maiorem quam corruptibilia, ideoque sunt incapacia multiplicationis pure individualis intra eandem speciem. Nempe non sufficere per simplicem entitatem ad ea omnia, quæ spectant ad totum genus, est minima insufficientia, maxima verò quæ non sufficit ad præstandum per simplicem entitatem, quicquid spectat ad vnamquamque speciem infimam.

Art. 1. Respondetur. De multiplicitate pure individuali Angelorum, deque individuationis principio ingens iam diu contentio viget inter Thomistas, & Scotistas, atque affeclas vtrorumque, Thomistas enim contendentes repugnare plures Angelos eiusdem infimæ speciei, atque vnicum multipliciter pure individualis, seu numeralis principium esse materiam signatam: & Scotistas vtrumque pari conatu reiciuntibus. Quam enim verò contentionem alii, nisi fallor, fauetque magna ex parte æquiuocatio, tum quoad rem ipsam, tum maxime quoad mentem Philosophi, & præceptoris angelici, vt paulò post apparebit. Mea olim opinio fuit, plures Angelos eiusdem infimæ speciei esse impossibiles naturaliter, posibles verò supernaturaliter, & de potètia Dei absolute. Nunc autem

antem cenſeo poſſibiles eſſe etiam connaturaliter, & ſine vilo miraculo, aut dono ſupernaturali. Prior illa opinio, cui plurimum fauet D. Thom. opul. 1.6. §. vltimo reſtat autem, & quam tenet Egidius Romanus conuenientibus Capreolo, & Ferrarienſi, necnon Io. de Sancto Thoma, nitebatur hoc diſcurſu. *Indiuiduum eſt id, cuius omnes ſimul proprietates alteri conuenire non poſſunt*, iuxta communem definitionem ex Porphyrio in Iſagoge, Boëtio, & Alberto Magno. Impoſſibile autem eſt naturaliter, ſupernaturaliter vero poſſibile, vt duæ ſpirituales ſubſtantiae completæ ſub eadem ſpecie infima contentæ habeant proprietates, quæ ſimul omnes alterutri earum indiſcriminatim conuenire non poſſunt. Ergo eſt impoſſibile naturaliter, ſupernaturaliter vero poſſibile, vt dentur duæ ſubſtantiae ſpirituales completæ, contentæ ſub eadem ſpecie infima, ſolumque indiuidualiter diſtinctæ. Minor ſuadebatur. Quia ſubſtantiae contentæ ſub eadem ſpecie infima, nullam in primis ex ſe præciſe determinationem habere poſſunt ad proprietates alterutri ex illis repugnantes, vt per ſe patet. Deinde ſubſtantiae ſpirituales completæ non poſſunt ſortiri naturaliter eandem determinationem ex loco, aut tempore, vllave alia circumſtantia, aut cauſa extrinſeca, licet ſupernaturaliter poſſint. Quia cum ſint inuicem penetrabiles ratione ſpiritualitatis, poſſunt ad eſſe ſimul eidem loco. Quia vero non exiſtunt ſucceſſiue per generationem vnus ab alia, poſſunt, immo debent, quæ ad eandem rempublicam pertinent eodem ſimiliter tempore creari, atque vt crearentur pro diuerſis temporis, ſeu durationis cuiusvis diſtinctionibus, nihil propterea in ſe diuerſum habere neceſſario, ſed ſolam denominationem extrinſecam. Cumque omnibus aliis circumſtantiis, & cauſis, eodem penitus modo, eademque cum exigentia conſequenter ſubſint, & ſub eſſe certè poſſint coniunctim, eadem omnia ab illis nanciſci poterunt, nec impoſſibilitas, vt eadem omnia ſimultaneè nanciſcantur, poterit eſſe connaturalis. Supernaturaliter autem eiſmodi diuerſitatem proprietatum illis euenire nihil vetat. Quia Deus libera ſua voluntate poteſt aliquid perpetuò tribuere vni, idque ipſum perpetuò negare alteri ex duobus, quantum eſt de ſe indiſſerentibus ad illud.

Art. 2. In rebus materialibus, aut ad materiam intrinſece ordinatis ſecus ſe res habet. Quia omnes res materiales propter impenetrabilitatem exiſtunt in diuerſis locis, atque in illis diuerſimodè plerumque collocantur, & pleræque diuerſis temporibus incipiunt, ac deſiunt eſſe propter ſucceſſiones generationum, ac demum propter diuerſitatem locorum, & temporum, diuerſos aſpectus Cælorum ſubeunt, aliarumque cauſarum diſpoſitiones multimode diuerſas neceſſariò reſpectu vniuiuscuſque. Vnde conſequitur ſemper vnicuique ſubſtantiae materiali ad eſſe aliquid, quod iam reliquis, aut alicui reliquorum conuenire non poſſit. Impoſſibile namque eſt, vt quæ ſunt inuicem impenetrabilia, non ſint inæqualiter diſtanta ab aliqua, vel aliquibus cauſis, vtque influxus cauſarum in ipſa non ſit inæqualis, ac diuerſus pro inæqualitate, & diuerſitate diſtantiæ, idemque proportionaliter dicitur de diuerſitate, quoad tempus. Patet itaque materiam plurimum conferre, atque omnino ſufficere, vt quæ ſunt participes illius, poſſint ſortiri proprietates, quæ ſimul omnes nulli alteri, tamenſi eiſdem ſit infimæ ſpeciei, conuenire non poſſint; idque ipſum nulli rei independentè à materia conuenire poſſe.

Art. 3. Huic diſcurſui opponebatur, in eo aſſumi logicā indiuidui definitionem; ideoque ſolum inde ad ſummum probari non poſſe naturaliter exiſtere duos Angelos eiſdem infimæ ſpeciei, logicā indiuidua-

tione diuerſos. Cæterum poſſibiles nihilominus naturaliter ſuper eſſe duos Angelos eiſdem infimæ ſpeciei cum indiuiduatione ſolum metaphyſicè diuerſa. Quia indiuiduum metaphyſicè deſinitur communiter cum D. Thoma 1. par. q. 29. a. 4. *Quod eſt indiuiſum in ſe, & diuiſum à quolibet alio vltima diuiſione*. Indiſſerentia autem omnium, & quorumlibet expertium materiæ, & dependentiæ, ac ordinis à materia, & ad materiam, ad eadem ſimul loca, tempora, cauſas, & circumſtantias, non impedit indiuiſionem vniuiuscuſque in ſe, & diuiſionem à quouis alio, tamenſi abſit omnis diuerſitas proprietatum accidentalium, omniſque neceſſitas eiſmodi diuerſitatis. Vnumquodque enim, ſicut eſt ens, & aliquid præciſe per ſe ipſum in genere cauſæ formalis, ita eſt vnum, quod eſt proprietas entis, & conſequentè indiuiſum in ſe, & diuiſum ab aliis per ſe ipſum præciſe. Non igitur repugnat, vt dentur duo Angeli eiſdem infimæ ſpeciei diſtincti inuicem per ſuas hæcçitates, ſeu indiuiduationes metaphyſicas; tamenſi repugnet, propter independentiam eorum à materia, vt fortiantur indiuiduationes logicè diuerſas.

Art. 4. Verum huic oppoſitioni non difficulter ſatisfaciebam hac ratione. Nempe indiuidua metaphyſicè diſtincta abſque diſtinctione indiuiduali logica, ſunt obnoxia conſuſioni, & pluribus inde incommodis, contra rectam reliquæ rei publicæ rationalis, eorumdemque indiuiduorum institutionem. Quia indiuidua eiſdem infimæ ſpeciei omni peculiariſ alicuius, vel aliquorum accidentium inſeparabilium charactere deſtituta, licet poſſint inuicem ſecerni, & determinate deſignari, ac proinde ſubiici liberæ electioni vtriuſvis, ſi vno mentis intuitu ſimultaneè, & perfectè inſpiciantur, atque inuicem conferantur, (qua de cauſa indiuidua etiam purè poſſibilia diſcernit optime Deus, atque inter illa eligit liberè) vno tamen eorum occurrente ſeorſum, ne quidem per intellectum, etiam intuitiue, & comprehenſiue cognofcentem diſcerni illud poterit à reliquis, nec cognofci quodnam determinate ſit ex tota multitudine indiuiduorum omnino, tam ſubſtancialiter, quam accidentaliter ſimilium. Quia nihil habet peculiare, per quod interſci, & ab aliis diſcerni poſſit. Nempe prædicatum diſtincti à reliquis conuenit ſimiliter vnicuique cæterorum ex eadem collectione. Qua de cauſa nullus intellectus creatus diſtinguere, ac lecernere vllum poteſt inter indiuidua eiſdem ſpeciei, etiam materialia, præciſe vt poſſibilia, ac proinde adhuc indiſſerentia ad quaſlibet proprietatum, & accidentium collectiones diſcretiuas vnus ab alio. Ratio eſt, quia imago alicuius, æqualiter, eodemque modo eſt imago quorumlibet aliorum illi omnino ſimilium. Quare cognitio alicuius obiecti, cum ſit imago eius, æquè eodemque modo neceſſario repræſentat quæcumque ſunt illi omnino ſimilia; ac proinde ſufficere nequaquam poteſt ad diſcernendum illud ab aliquo ex iſdem omnino ſimilibus ipſi. Idem patet experientia manifeſta. Quia ſi cui obſticiantur duo ova omnino ſimilia, diſcernere quidem poteſt vtrumlibet ab altero, dum ſimultaneè illa intuetur; Cæterum ſi poſtea alterum eorum ſeorſum aſpiciat, diſcernere nequaquam poterit, vtrum duorum ſit, an quod dextroſum, an quod ſiniſtroſum poſitum prius erat, & ſic de aliis accidentalibus. Si igitur darentur duo aliqua indiuidua metaphyſicè diſtincta, ſimulque deſtituta indiuiduatione logica, conſuſionem ea parerent neceſſariò, qualis propoſita eſt.

Art. 5. Quot porro incommodis pateat iſtiſmodi conſuſio aduerſus exigentiam intrinſecam, & iura connaturalia naturæ rationalis, quivis facile deprehendet, ſi conſideret propoſitum de ſecreto cominitendo, aut commendando negotio alicui ex indiuiduis

eum in modum inuicem indiscernibilibus, necnon desiderium de exigenda ratione, seu secreti iam commissi, seu negotij iam commendati, aliaque eiusmodi quamplura. Ex quo liquidò apparet pluralitatem eiusmodi indiuiduorum metaphysicè tantum distinctorum inter se, esse impossibilem cum recta, & sapienti, & qualis à quouis prudenti optabilis est, dispositione, & constitutione. Quod ex eo confirmari ulterius potest, quia in intellectu bene disposito oportet res esse, sicut sunt in se ipsis, ut dicit Philosophus. Si ergo darentur res ita in se ipsis distinctæ mutuò, ut in intellectu adesse non possent cum mutua distinctione, ac discretione, nullus intellectus creatus posset esse bene dispositus, sapienterque institutus. Cum igitur ex superiori discursu pateat indiuidua logicè distincta dari naturaliter non posse independentem à materia, & ab ordine ad materiam, supernaturaliter verò posse. Pateat vero similiter ex modo dictis, repugnare indiuidua metaphysicè distincta, quin simul distinguantur logicè; concluditur postremo duos Angelos eiusdem infimæ speciei naturaliter dari non posse, supernaturaliter posse. Hucusque olim.

Art. 6. Iam ratio ob quam, re melius considerata, censeo naturaliter etiam dari posse plures Angelos eiusdem infimæ speciei, fundatur in ordine, quo Angeli referuntur ad corpora ex sua ipsa natura. Nempe Angeli ex sua natura sunt administratorij spiritus, ut notatum est supra quæst. 1. art. 4. ex Apostolo. Sunt vero administratorij spiritus circa corporalia, & præsertim circa homines, utpote in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis. Quapropter unusquisque Angelus ex iis, quos quæst. 4. art. 4. in tertia hierarchia conclusimus, refertur ad aliquod determinatum corpus, aut ad determinatum corporum collectionem, atque cum illo, aut illis peculiariter connectitur in ratione motoris, & directoris, habetque in se intrinsecè aliquid, per quod à Deo est permanenter destinatus ad talis determinatum corporis, seu corporum curam, & regimen. Vnde unusquisque Angelus ex tertia hierarchia esset discernibilis à reliquis, atque logicè indiuiduatus; tamen si omnes essent eiusdem infimæ speciei. Essent vero discernibiles, atque indiuiduati non minus quam animæ rationales. Quia sicut animæ rationales referuntur singula ad singula corpora, tanquam eorum forma; ita singuli ex prædictis Angelis referuntur singuli ad singula corpora, aut corporum collectiones tanquam motores, & directores eorum. Patet autem eos, qui in se habent, quo determinatè referantur aliquo modo ad ea, quæ ratione sui sunt inuicem discernibilia, eo ipso esse inuicem discernibiles. Quia eo ipso inest singulis aliquid speciale diuersum ab iis omnibus accidentibus, quæ insunt reliquis. Quia vero Angeli supremæ, & mediæ hierarchiæ referuntur in ratione illuminantis ad Angelos tertiæ hierarchiæ, ad eum modum, quo dictum est, posteriores istos referri ad homines, & ad cetera corporalia in ratione directoris, ac motoris; concluditur, Angelos etiam supremæ, & mediæ hierarchiæ posse similiter esse discernibiles inuicem, atque logicè indiuiduatos, tamen si essent eiusdem infimæ speciei.

Art. 7. Pro maiori horum omnium claritate, ac firmitate obseruandum est discrimen inter distinctionem, & indiuiduationem, seu inter negabilitatem vnius de alio, & discernibilitatem vnius ab alio: & consequenter inter principium distinctionis, seu negabilitatis, & principium indiuiduationis, seu discernibilitatis; & quidem hæc duo esse inter se valde diuersa liquidò apparet ex doctrina Philosophi, & D. Thomæ. Quia D. Thomas in locis indicatis in prima ratione dubitandi, docet ex professio, principij

indiuiduationis esse materiam signatam, idemque traditur à Philosopho in locis ibidem indicatis, & nihilominus idem D. Thomas in hac 1. p. quæst. 47. art. 1. docet ex professio principium, & causam distinctionis rerum non esse materiam, atque Philosophus distinctionem, & negabilitatem vnius de alio docet ubique conuertibilem cum ratione entis, cum qua certè conuertibilis non est ex mente ipsius ratio entis materialis, aut dependentis à materia. Itaque ad distinctionem tum specificam, tum numericam sufficit limitatio entitatis, & perfectionis, ratione cuius aliqua entitas non complectatur in se totam sui generis, suæve speciei perfectionem, nec præstare possit se sola, quantum præstare potest simul cum entitate alia eiusdem aut generis, aut speciei. Huiusmodi autem limitatio tam quoad genus, quam quoad speciem non repugnat naturæ Angelicæ. Quoad genus quidem propter ea, quæ dicta sunt in quæst. proximè præcedenti: Quoad speciem vero, quia si Angelo supremæ perfectionis non repugnat insufficiencia, ratione cuius indigeat coexistentia Angeli inferioris, atque essentialiter inæqualis, nec etiam repugnare potest eidem, aut inferiori Angelo insufficiencia ratione cuius indigeat coexistentia alterius, vel aliorum Angelorum sibi æqualium, atque essentialiter, ac intrinsecè omnino similium. Eadem igitur ratione qua agnoscuntur possibiles plures Angeli inuicem inæquales, atque essentialiter dissimiles, admittendi etiam sunt possibiles plures Angeli inuicem æquales, atque essentialiter omnino similes quoad omnia prædicata identificata realiter cum vnoquoque eorum. Hæc porro limitatio, insufficiencia, atque indigentia aliorum eiusdem aut generis, aut speciei solet etiam ipsa attribui materialitati, quatenus omnis creaturarum imperfectio est aliqualis accessus ad materiam, quæ est summe imperfecta, & quasi pelagus imperfectionum, sicut quantis perfectio est aliqualis accessus ad Deum, qui est summe perfectus, & pelagus omnium perfectionum. Quæ de causa dixit August. lib. 12. confess. cap. 7. *Materia est prope nihil, Angeli autem prope Deum.* Sunt tamen multo magis propinqui materiæ, à qua distant finitè tantum, quam Deo, à quo distant infinitè, ideoque sunt magis capaces imperfectionum, quæ sunt propriæ materiæ, & eorum, quæ fundantur in eiusmodi imperfectionibus, quam perfectionum, quæ sunt propriæ Dei, & eorum, quæ fundantur in eiusmodi perfectionibus. Vnde cum imperfectio propria materiæ fundet, vel maximè multipliciter in purè indiuidualem, seu rerum omnino similium inter se, quoad omnia prædicata intrinsecæ, ac essentialia, secundum se præcisè; perfectioni verò, quæ est propria Dei, repugnet propter suam infinitam magnitudinem eadem multipliciter purè indiuidualis contraria unitati Dei. Angeli magis effines materiæ, quam Deo, ut dictum est, credendi potius sunt capaces multipliciter purè indiuidualis, seu coniunctæ cum totali æqualitate, ac similitudine mutua distinctorum quoad omnia prædicata intrinsecæ ipsorum, si nihil obstat aliud præter magnitudinem perfectionis, quæ conuenit ipsis ex genere suo. Nihil autem obstat aliud. Quia discernibilitatem mutuam, per proprietates, & accidentia inhærentia sibi permanentem, ac inamissibilem, sortiri possunt per ordinationem singulorum ad peculiaria corpora, & res physicè materiales, quæ ipsis conuenit ex natura, & exigentia sua intrinsecæ, uti expositum, & comprobatum est supra. Possibiles igitur sunt, non solum supernaturaliter, & de potentia Dei absoluta, sed etiam naturaliter plures Angeli eiusdem infimæ speciei, tamen si immateriales sint, seu ex partes materiæ habentis rationem completè substantialis intrinseci respectu ipsorum.

Ad 1. Philosophus ibi agit de multiplicitate numerica rerum corporalium, & compositarum ex materia, & forma. In iis autem certum est in primis, materiam esse principium sufficiens indiuiduationis, atque multipliciter purè indiuidualis, vt liquet ex discursu proposito supra art. 2. Certum itidem est, eandem multiplicitem purè indiuidualem earumdem rerum præcipue radicari, atque fundari in materia, quæ videlicet est summe imperfecta, atque adeo inductiua principaliter eorum omnium, quæ spectant ad imperfectionem, ad quam dictum est, vel maxime spectare multiplicitem purè indiuidualem, atque insufficienciam vnus tantum indiuidui ad præstanda ea omnia, quæ spectant ad vnquamque speciem. Optima igitur ratione, materiæ potissimum attribuit Philosophus, atque ex eo D. Thomas, multiplicitem purè indiuidualem, eandemque potissimum dixit principium eiusdem. Caterum neque Philosophus, neque D. Thomas vllibi docuit, non esse possibilem pluralitatem indiuiduorum intra eandem speciem infimam absque compositione ex materia, & forma, cum sola habitudine, & ordine extrinseco ad materiam, quem ostensum est, sufficere ad eiusmodi multiplicitem purè indiuidualem. Solum itaque desideratur in Dno Thoma consideratio ordinis quo Angeli ex sua natura referuntur singuli ad singula corpora, vel corporum collectionem, coniuncta cum consideratione insufficiencie huiusmodi ordinis ad multiplicitem purè indiuidualem. Quod illi accidit ex solita sua adhesionem ad Philosophum in iis, quæ non pertinent ad fidem, ideoque non vsque adeo oportuit ipsum corrigere, vt corrigat fideliter, ac diligenter, vbicumque in eum scopum necessarium, aut opportunum est. Philosophus autem ex consideratione corporalium vix vnquam emergit, & tunc emergit infelicitur, vt apparet ex erroribus eius, & pluribus, & crassissimis circa intelligentias, qui sunt in confesso apud omnes Doctores Catholicos. Quare intutum est ei adherere, & positivè, & negativè, dum agitur de intelligentiis, eaque omnia, & sola sequi velle, quæ ille docuit, & quibus doctrinam omnem inadificauit.

Ad 2. Prior ille locus Philosophi, cui plurimum inter alios fudit à Sancto Thoma, est prorsus inutilis pro scopo questionis præsentis. Quia Philosophus tex. illo 49. probat primum principium ex eo, quod non habeat materiam, neque speciem, neque numero multiplicabile esse: *Ipsum vero, ait, cui erat esse primum, non habet materiam, cum actus sit. Vnum ergo, tum ratione, tum numero.* At exclusio eius materiæ, quæ caret Angelus, nequaquam probat, aut absolute, aut etiam apud ipsum Philosophum, Angelum non posse specie multiplicari. Non ergo loquitur Philosophus ibi de eiusmodi materia. Accedit, ab eodem in eodem libro 12. tex. 51. probari similiter, ex eadem exclusione materiæ, intellectum primi principij esse indistinctum ab obiecto suo, & intellectione. Cum igitur, arguit, non sit diuersum id, quod intelligitur, & intellectus, quacumque non habent materiam, idem erunt ac intellectio vna eius, quod intelligitur. Vbi clare patet, sermonem esse non posse de materia sola, qua caret Angelus. Intelligit igitur Philosophus in iis locis, vt & sæpe D. Thomas, nomine materiæ potentialitatem, seu capacitatem, vt aliquid perficiatur per aliud. Videatur commentarius D. Thomæ ad vtrumque locum lect. 10. & 12. paulo ante finem, & parebit ea loca Philosophi esse abs re pro instituto præsentis. In altero loco ex 1. de Cælo, sicut conclusio de impossibilitate alterius mundi, est falsa, ita ratio de tota materia exhausta de facto per res naturales, est insufficiens, & supponit falsum. Deinde auctoritatem Philosophi in hoc puncto nullius ponde-

ris esse posse apud catholicos demonstrat inter alios clarè Der. Kennis disp. 1. cap. & §. 1. & cap. 4. §. 2. De mente etiam D. Thomæ multa nonnulli mouent; vt persuadeant ipsum non fuisse constantem vbique in ea sententia de principio indiuiduationis indistincto adæquate à materia signata, atque in eam rem expendunt locum iam indicatum ex opusculo 16. nec non hæc verba in primum distinct. 34. quæst. 1. art. 1. *Hypostasis, vbicumque distinguitur realiter ab essentia, illi superaddit pro indiuiduatione determinationem materiæ, vel alicuius, quod loco materiæ se habeat.* Præterea in questione de principio indiuiduationis noniter inuenta, & appensa ad tres tomos opusculorum Caietani editos leorsim Venetiis, origo indiuiduationis reducitur in alia etiam præter materiam. Verum ego his, & similibus non immoror, quando Angelicus Doctor in præsentis, & in questione disputata, quam superius indicaui, clarissime suam mentem expotuit circa repugnantiam multipliciter indiuidualis Angelorum intra eandem speciem infimam, idque vnice, quia carent materia. Satiùs igitur est ingenuè fateri ipsum eatenus aduersari superiori nostræ sententiæ, cui tamen suffragantur Scotus, & Scotista omnes, Suarez, Vasquez, alique omnes Theologi nostri, dempto Granados, & non pauci ex Thomistis.

Ad 3. Non dubium est, quin ipsa etiam materia triplex dimensionis capax, seu corpus etiam ipsum indigeat aliquo accidenti, aut accidentium collectione peculiari, vt sit discernibilis ab aliis eiusdem speciei, ac proinde conceptum materiæ abstrahentem ab omni eiusmodi accidenti, & collectione proprietatum, eo ipso redigere omnem materiam, & omne corpus ad vnitatem vniuersalem: qua de causa D. Thomas non qualitercumque dicit materiam esse principium indiuiduationis, sed materiam signatam, idest quatenus præditam tali determinata mensura, situ, aliisque eiusmodi. Verum sicut vnicuique corpori necessariò adiaciuntur, insuntque à parte rei tales, vel tales aliquæ determinatæ proprietates peculiæ, nulli alij communes; ita etiam vnicuique substantiæ purè spiritali adiaciuntur similiter, insuntque permanentes, ac inamissibiliter specialia aliqua accidentia, quibus determinatè refertur ad tale, vel tale aliquod corpus modo superius explicato. Quapropter sicut intellectus distinguit, atque discernit vnumquodque corpus ab aliis corporibus, cointellectis accidentibus, & proprietatibus eius peculiaribus, ita etiam distinguere, atque discernere potest vnumquemque Angelum ab aliis Angelis, vtrumque similibus quoad essentiam, penitusque aequalibus quoad omnia prædicata identificata realiter cum ipsis, dummodo cognoscat simul accidens, vel accidentia, quibus ordinatur, ac refertur ad corpus determinatè sumptum. Conceditur itaque, nec dari, nec intelligi, vel etiam fingi posse duos Angelos eiusdem infimæ speciei absque discernibilitate, eorum mutua per accidentia, & proprietates prædictas. Quod eodem modo verificatur de duobus corporibus eiusdem infimæ speciei spoliatis itidem omni eiusmodi proprietate, seu accidente peculiari. Sed negatur non posse indi Angelis eiusdem infimæ speciei accidentia characteristica relatè ad diuersa corpora, quatenus motioni, ac directioni eorum specialiter subordinata, sicut proportionaliter contingit in corporibus eiusdem infimæ speciei.

Ad 4. Sicut ad perfectionem vniuersitatis rerum sensibilium pertinet, vt quædam distinguantur specie, ideoque sint inuicem ordinatæ per se; alia verò sint eiusdem infimæ speciei, ideoque sint inuicem ordinatæ per accidens: ita etiam dici potest pertinere ad perfectionem vniuersitatis rerum purè spiritalium,

ut in ea reperiatur utriusque eius ordinis differentia. Nec enim necesse est, ut omnes sensibilium imperfectiones excludantur à spiritualibus creaturis, cum sint plures imperfectiones omni enti creato communes, nec adsit argumentum speciale ad excludendam ex rebus spiritualibus istam potius imperfectionem ordinis per accidens, de qua agitur, quam ad excludendam quamlibet aliam imperfectionem. Igitur ex ea comparatione hoc solum efficaciter concluditur, ordinem, tum per accidens, tum per se rerum spiritualium esse perfectiorem, quam sit uterque idem ordo in rebus materialibus. Quod est verissimum, quia sicut prædicata specifica Angelorum, quæ fundant ordinem per se, sunt perfectiora, quam prædicata specifica corporum; ita sunt, vel forent perfectiora accidentia individualia, seu inuicem differentia illorum, quam istorum, quæ fundant ordinem eorum per accidens. Quod ad confirmationem attinet, nego ordinem per se, & specificam mutuam distinctionem omnium celestium corporum fundari in maiori ipsorum, quam sublunarium perfectione. Quia animalia, ac præsertim homo, in quibus datur multiplicitas pure individualis ferè innumerabilis, ac proinde datur ordo per accidens, superant perfectione omnia celestia corpora. Alia igitur ratione nititur naturalis repugnantia multitudinis pure individualis corporum celestium, de qua dicitur in loco. Nunc enim sufficit, quod manifestè apparet, eam non fundari adequatè in magnitudine perfectionis, ac proinde nihil inde concludi ad propositum.

Ad 5. Illa ratio eodem modo, cumque eadem prorsus vi applicari posset ad probandum pauciores species esse possibiles sub genere substantiæ intellectualis, quam sub genere substantiæ, aut sensitivæ, aut vegetativæ, aut expertis vitæ, paucioresque dari de facto ex natura ipsa rei species priorum, quam posteriorum substantiarum. Quia multiplicitas non minus specierum sub eodem genere, quam individuorum sub eadem specie fundatur in sufficientia vniuscuiusque seorsim, tum speciei, tum individui. Cum ergo intentum illud maximè omnium reprobet D. Thomas auctor huius, sicut & præcedentium duorum argumentorum in loco prædicato de spiritualibus creaturis; non video quo iure idem argumentum dirigatur ad negandam possibilitatem plurium Angelorum sub eadem specie infima. Dico iam absolute, ad salvandam maiorem Angelicæ naturæ sufficientiam, quam sit sufficientia naturæ corporalis, satis esse, quod unusquisque Angelus per indivisibilem entitatem sufficiat ad operationes longe perfectiores, quam vllum corpus per entitatem ex pluribus partibus constatam; tamen nullus Angelus se solo sufficeret ad præstanda omnia, quæ pertinent ad totam rationem suæ speciei, sicut nec sufficit vllum corpus sublunare pro omnibus pertinentibus ad suam speciem. Verum de hoc dicitur plusculum opportunè in questione sequenti. Hoc vnum hic addo, comparationem cum Deo nihil hac in re efficaciter concludere. Quia omnia creata infinite distant, ac differunt à Deo, ideoque oportet peculiarem adducere rationem pro tali, vel tali determinata differentia excludenda, vel non excludenda ab vnoquoque ente creato.

QVÆSTIO VI.

Vtrum dentur de facto plures Angeli eiusdem infimæ speciei.

IDENTVR non dari 1. Quia multitudo individuorum sub eadem specie infima videtur ordinari ad solam conservationem perpetuam speciei. Vt nimirum deficiente vno individuo, supersit aliud in quo saluetur species, quæ sola intenditur per se à natura. Qua de causa in iis sublunariis, quæ sunt corruptibilia, dantur plura individua sub vnaqualibet specie, cum in corporibus celestibus, quæ sunt incorruptibilia, nulla detur eiusmodi multiplicitas individuorum eiusdem infimæ speciei. Cum igitur Angeli sint incorruptibiles, ac indefectibiles ex sua natura, ut dictum est quæst. 3. nulla duo individua admittenda sunt intra eandem speciem infimam, ne quid dicatur superfluum inductum à Deo esse in naturam.

2. Magis confert ad pulchritudinem vniuersi diuersitas specierum, quam individuorum eiusdem infimæ speciei. Ergo in ea parte vniuersi penes quam est maxima, & summa eius pulchritudo, quæ sunt Angeli, sola admittenda est diuersitas specifica.

3. Ratio, ob quam in ministris, & famulatio Principum oportet, ut dentur plures paris, & imparis conditionis pro diuersis, & similibus ministeriis, iuxta illud Proverb. 14. 28. *In multitudine Populi dignitas Regis; & in paucitate plebis ignominia Principis.* Ratio, inquam, est, quia singuli non sufficiunt absque aliorum consortio ad exhibenda omnia obsequia, quibus indiget Princeps, & quia Princeps creatus nequit impertiri singulis substantialem, ac essentialem idoneitatem ad eas determinate operationes, quas exigit ab vnoquoque. Hæ autem rationes locum non habent in Angelis, qui sunt ministri Dei. Quia sufficientia cuiusque Angeli est maxima propter maximam perfectionem naturæ Angelicæ: Et quia Deus potest facile inducere tantam diuersitatem essentialium ministrorum; quanta potest esse diuersitas peculiarium operum exigibilium ab ipsis.

Respondetur, probabilius aliquanto videtur, dari de facto in vnaquaque hierarchia, atque in singulis ordinibus plures Angelos eiusdem infimæ speciei, idque quadruplici ratione. Prima est, quia Angeli, quorum singuli sunt cultodes singulorum hominum, omnes habent ministerium vniforme, eiusdemque infimæ speciei. Par autem est credere eos esse omnes eiusdem speciei, quorum ministeria sunt eiusdem speciei, quia diuinæ providentiæ perfectio imparibus ad imparia tantum, & paribus vitur ad æqualia, atque oppositum huius videtur desciscere à ratione perfectæ providentiæ, atque sapientiæ. Sicut autem infimi Angeli comparantur immediatè cum hominibus, ita superiores quique ordines comparantur cum inferioribus quibusque ordinibus vsque ad supremum ordinem. Ergo eadem ratione admittendi sunt plures Angeli eiusdem speciei in reliquis etiam omnibus ordinibus. Secunda ratio est, quia eadem pluralitas Angelorum intra vnamquamque speciem infimam est ipsis necessaria ad iucundum mutæ familiaris benevolentia, & communicationis omnium interiorum conceptuum commercium, cuius in primis Angeli sunt capaces, utpote rationales; deinde indigent eodem, quia sunt finitæ, ac limitatæ perfectionis, ideoque non sibi quique sufficientes naturaliter ad iucunditatem vitæ. Si autem omnes Angeli essent dispares, nulli